

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2014 m. vasario 5 d.
(OR. en)

6113/14
ADD 26

JAI 61
GENVAL 6

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2014 m. vasario 3 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Uwe CORSEPIUSUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2014) 38 final ANNEX 26
Dalykas:	ES kovos su korupcija ataskaitos PRIEDAS „SUOMIJA“

Delegacijoms pridedamas Komisijos dokumentas COM(2014) 38 final ANNEX 26.

Pridedama: COM(2014) 38 final ANNEX 26

Bruselis, 3.2.2014
COM(2014) 38 final

ANNEX 26

PRIEDAS

„SUOMIJA“

prie

ES kovos su korupcija ataskaitos

SUOMIJA

1. IŽANGA. PAGRINDINIAI ASPEKTAI IR TENDENCIJOS

Kovos su korupcija sistema

Strateginis požiūris. Korupcija nelaikoma didele grėsme ir Suomija neturi specialios nacionalinės kovos su korupcija strategijos. 1996 m. Suomijos parlamentas patvirtino savo pirmąją ekonominių nusikaltimų mažinimo ir kovos su šešėline ekonomika programą. Dabartinis veikslių planas šioje srityje apima 2012–2015 m.¹, tačiau kovos su korupcija priemonės nėra vienas iš prioritetinių šios programos tikslų. Atskiroje 2012 m. vidaus saugumo programoje aptariama korupcijos rizika viešųjų pirkimų srityje ir Suomijos įmonėms ar jų atstovams vykdant verslą užsienyje². Siekiant užkirsti kelią korupcijai, vidaus saugumo programoje pabrėžiamas poreikis labiau bendradarbiauti tarptautiniu mastu ir valstybės pareigūnams ir įmonėms konkrečiuose sektoriuose taikyti prevencines priemones³. 2002 m. Teisingumo ministerija įsteigė specializuotą kovos su korupcija tinklą, kurio nariai susitinka, kad aptartų aktualius klausimus ir keistųsi informacija. Buvo iškelta klausimų dėl įvairių už korupcijos nustatymą ir prevenciją atsakingų įstaigų, ypač teisėsaugos ir mokesčių institucijų, bendradarbiavimo efektyvumo⁴. Tačiau mokesčių administracija, gavusi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) rekomendacijas, paskelbė gaires mokesčių pareigūnams, kuriose nurodoma jų prievolė pranešti teisėsaugos institucijoms apie įtariamas nusikalstamas veikas, įskaitant kyšininkavimą užsienyje⁵.

Teisinė sistema. Suomija pamažu iš dalies pakeitė kovos su korupcija teisės aktus, kad juos suderintų su tarptautinėmis konvencijomis ir įsipareigojimais pagal ES teisę⁶. Suomijoje gerai veikia baudžiamojo teisingumo sistema, kuri pajėgi spręsti aukšto lygio korupcijos bylas ir kurios privalumas – nuo institucijų nepriklausomi prokurorai. Laisvos prieigos prie viešųjų dokumentų principas išdėstytas Konstitucijoje⁷ ir Įstatyme dėl vyriausybės veiklos atvirumo⁸. Atsižvelgdama į visas Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) pateiktas rekomendacijas⁹, Suomija 2010 m. iš dalies pakeitė Politinių partijų įstatymą. Naująja teisine

---

1 Informacija apie ekonominių nusikaltimų mažinimo ir kovos su šešėline ekonomika programą paskelbta http://www.intermin.fi/en/development_projects/reducing_economic_crime_and_the_shadow_economy.

2 *A Safer Tomorrow.- Internal Security Program*, 2012 m., p. 21.
http://www.intermin.fi/download/37324_STOeng_64s_web_eng.pdf.

3 *A Safer Tomorrow.- Internal Security Program*, 2008 m., p. 77, 86.
<http://www.intermin.fi/julkaisu/252008?docID=25069>.

4 Salminen, A, Ikola-Norrbacka, R. ir Mäntysalo, V. *Kansallinen integriteettijärjestelmä Suomi. Peruseraportti. Vaasa. Vaasan yliopisto*, 2011 m., p. 10–11.

5 Mokesčių administravimo įstatymo 2010/503 28 skirsnys nurodyta, kad mokesčių administracija turi teisę pranešti policijai apie įtariamus nusikaltimus mokesčių tvarkai arba kitas susijusias nusikalstamas veikas. Antrojo ir trečiojo etapo ataskaitose EBPO išreiškė susirūpinimą, kad mokesčių administravimo įstatyme nebuvo prievolės mokesčių administracijai pranešti policijai apie įtariamus atvejus. Atsižvelgdama į EBPO rekomendacijas, 2012 m. rugsėjo 21 d. Suomija paskelbė gaires dėl prievolės pranešti teisėsaugos institucijoms apie įtariamas nusikalstamas veikas, įskaitant kyšininkavimą užsienyje, ir 2011 m. birželio 16 d. paskelbė dar vienas gaires, kuriomis paaiškino kyšių neatskaitomumą. Gairės yra viešai paskelbtos mokesčių administracijos svetainėje. EBPO, Suomija. 2013 m. tolesni veiksmai dėl trečiojo etapo ataskaitos, 6 punktas <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/FinlandPhase3WrittenFollowUpReportEN.pdf>.

6 Pvz., kriminalizuotas aktyvus ir pasyvus parlamento nario papirkinėjimas. J. Peurala. *Assessing the Corruption Prevention Measures and the Bribery Criminalisation in the Finnish Anti-Corruption Framework*. Baudžiamosios teisės ir baudžiamojo proceso departamentas, Helsinkio universitetas, Suomija. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice* 19 (2011 m.), 319–361. p 334.

7 GRECO pirmasis vertinimo etapas. 2001 m., p 5.
[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round1/GrecoEval1\(2000\)4_Finland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round1/GrecoEval1(2000)4_Finland_EN.pdf).

8 *Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta* 1999 5 21/621 (Įstatymas dėl vyriausybės veiklos atvirumo).

9 GRECO trečiasis vertinimo etapas. 2011 m. Antroji Suomijos atitikties reikalavimams ataskaita, [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2011\)13_Finland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2011)13_Finland_EN.pdf).

sistema siekiama užtikrinti rinkimų kandidatų, politinių partijų ir kitų su politinėmis partijomis susijusių subjektų finansavimo skaidrumą¹⁰.

Institucinė sistema. Suomijos administracijos praktika laikoma skaidria, jai būdingi aukšti standartai, gan nedidelė hierarchinė struktūra ir beveik arba visiškai nepolitizuotos pagrindinių valstybės tarnautojų pareigos. Kartu su kitais socialiniais veiksniais šios savybės lemia nedidelį korupcijos lygį viešosiose institucijose¹¹. Elgesio taisykles ir principus galima rasti įvairių rūšių teisės aktuose, kaip antai Konstitucijoje ir Valstybės tarnautojų įstatyme (750/94). Siekiant Suomijoje išlaikyti aukštus sąžiningumo standartus ir užtikrinti žemą korupcijos lygį, vadove „Kasdienio darbo vertybės. Valstybės tarnautojų etika“ pateikiamos gairės dėl valstybės administravimo įstaigose dirbančių valstybės tarnautojų vertybių ir etikos¹². Finansų ministerija taip pat paskelbė vyriausybės pareigūnams skirtas gaires dėl svetingumo, naudos ir dovanų¹³. Nacionalinė audito tarnyba¹⁴, veikianti kartu su Parlamentu, yra atsakinga už Suomijos finansų auditą, fiskalinės politikos stebėseną ir vertinimą ir rinkimų, politinių partijų ir su jomis susijusių subjektų finansavimo priežiūrą¹⁵. Šiuo atžvilgiu Audito tarnyba gali tikrinti bet kurio susijusio subjekto, kuris yra stebimas, sąskaitas ir jo lėšų naudojimą ir tam tikrais atvejais turi įgaliojimus skirti sankcijas¹⁶.

Nuomonių apklausa

Nuomonių tyrimai. Pagal 2013 m. specialiąją „Eurobarometro“ apklausą apie korupciją¹⁷ Suomija patenka tarp mažiausiai korumpuotų šalių ES. „Eurobarometro“ duomenimis, 29 proc. Suomijos gyventojų korupciją laiko plačiai paplitusia problema jų šalyje (ES vidurkis – 76 proc.), o 9 proc. respondentų Suomijoje teigė asmeniškai jaučiantys korupcijos poveikį kasdiniame gyvenime (ES vidurkis – 26 proc.). 51 proc. mano, kad kyšių davimas ir ėmimas bei piktnaudžiavimas įgaliojimais yra plačiai paplitęs tarp nacionalinio, regioninio ir vietos lygmens politikų (ES vidurkis – 56 proc.)¹⁸.

Korupcijos patirtis. Mažiau nei 1 proc. 2013 m. apklaustų respondentų nurodė, kad per pastaruosius 12 mėn. jų buvo paprašyta arba iš jų buvo tikimasi kyšio (ES vidurkis – 4 proc.), ir 9 proc. nurodė, kad asmeniškai pažįsta žmonių, imančių ar paėmusių kyšį (ES vidurkis – 12 proc.).

Įmonių apklausa. „Eurobarometro“ apklausos duomenimis, 44 proc. atsakiusių suomių vadovų¹⁹ mano, kad favoritizmas ir korupcija kenkia verslo konkurencijai Suomijoje (ES

---

10 Įstatymas dėl rinkimuose dalyvaujančių kandidatų finansavimo.
<http://www.finlex.fi/en/laki/kaanokset/2009/en20090273.pdf>.

11 Joutsen, M ir Keränen, J. *Corruption and the prevention of corruption in Finland*. Teisingumo ministerija. 2009 m., p. 22.

12 Vadovas valstybės administracijos pareigūnams „Kasdienio darbo vertybės. Valstybės tarnautojų etika“ (angl. *Values in the Daily job – Civil servant's ethics. A handbook for the state administration.*)
http://www.vm.fi/vm/en/04_publications_and_documents/01_publications/06_state_employers_office/20050114Values/Values_in_the_daily_job.pdf.

13 http://www.vm.fi/vm/en/04_publications_and_documents/02_documents_on_personnel_management/03_guidelines/20100825Hospit/Vieraanvaraisuudesta_eduista_ENGL.pdf.

14 Suomijos nacionalinė audito tarnyba <http://www.vtv.fi/en>.

15 Politinių partijų įstatymas, 9 e(2) skirsnis.

16 Nacionalinė audito tarnyba turi įgaliojimus taikyti sankcijas, kai nepaisant tarnybos priminimo nepateikti, neištaisyti ar neužbaigti rengti reikalingi dokumentai arba informacija. Tarnyba gali taikyti sąlyginę baudą, kuri gali būti skiriama neribotą kartų skaičių, kol gaunama informacija.

17 2013 m. specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 397.

18 Šie rezultatai panašūs į apklausų apie policiją ir muitinę rezultatus, kur tik 3 proc. respondentų mano, kad kyšių ėmimas ir davimas ir piktnaudžiavimas įgaliojimais asmeniniais tikslais yra plačiai paplitę. Specialioji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 397.

19 2013 m. greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 374.

vidurkis – 73 proc.), ir 17 proc. suomių vadovų nurodė, kad korupcija jų įmonei vykdant veiklą kelia problemų (ES vidurkis – 43 proc.)²⁰.

Viešųjų pirkimų srityje 2013 m. atliktos „Eurobarometro“ įmonių apklausos apie korupciją duomenimis²¹, 19 proc. respondentų mano, kad korupcija plačiai paplitusi nacionalinių valdžios institucijų tvarkomuose viešuosiuose pirkimuose, o 15 proc. – vietos valdžios institucijų tvarkomuose viešuosiuose pirkimuose (ES vidurkis – 56 proc. ir 60 proc.).

Kontekstas

Privatusis sektorius. Suomija teisingai perkėlė į nacionalinę teisę Pamatinio sprendimo 2003/568/TVR nuostatas dėl aktyviosios ir pasyviosios korupcijos privačiame sektoriuje apibrėžties²². EBPO kovos su kyšininkavimu darbo grupė teigiamai įvertino Suomijos pastangas tirti įtariamus kyšininkavimo užsienyje atvejus ir didinti informuotumą apie kyšininkavimą užsienyje tiek viešajame, tiek privačiajame sektoriuose. Vis dėlto, pasak EBPO, galima daugiau nuveikti didinant informuotumą apie Suomijos kovos su kyšininkavimu užsienyje sistemą didelės rizikos sektoriuose, kaip antai gynybos pramonės, taip pat valstybinėse įmonėse, MVĮ ir tarp teisės, apskaitos ir audito specialistų.²³

Politinių partijų finansavimas. Po prieštaringo 2007 m. rinkimų kampanijos finansavimo²⁴ Suomija 2010 m. iš dalies pakeitė Politinių partijų įstatymą, kad atsižvelgtų į visas GRECO rekomendacijas²⁵. Iš dalies pakeistas įstatymas gerokai padidino bendrą politinio finansavimo skaidrumą²⁶. Pagal Nacionalinės audito tarnybos ataskaitas Parlamentui dėl 2012 m. savivaldybės ir prezidento rinkimų finansavimo stebėjimo, nauja sistema sudaromos sąlygos, kurios yra palankios kandidatų ir politinių finansavimo atvirumui, ir ši sistema gerai veikia. Vis dėlto išreikštas susirūpinimas, ar Nacionalinė audito tarnyba turi pakankamai išteklių, kad galėtų patikrinti politinių partijų ir atskirų kandidatų pateiktą informaciją, ir ar ji turi įgaliojimus kontroliuoti, ar partijos laikosi įstatymo. Pavyzdžiui, Nacionalinė audito tarnyba neturi įgaliojimų prašyti trečiųjų šalių pateikti sąskaitas ir papildomą informaciją, kad patikrintų atskleistos informacijos tikslumą. Pasak Nacionalinės audito tarnybos, šis apribojimas daro neigiamą poveikį jos gebėjimui stebėti informacijos atskleidimą²⁷.

Interesų konfliktai ir turto deklaravimas. Valstybės tarnautojų įstatymo 8a ir 18 skirsniuose²⁸, Savivaldybės tarnautojų įstatymo 18 skirsnyje²⁹ ir Vietos valdžios įstatymo 35

20 2013 m. greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 374.

21 2013 m. greitoji „Eurobarometro“ apklausa Nr. 374.

22 COM(2011) 309 galutinis, 2011 m. birželio 6 d. Antroji Pamatinio sprendimo 2003/568/TVR įgyvendinimo ataskaita, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0309:FIN:LT:PDF>.

23 EBPO, Tolesni veiksmai Suomijoje dėl trečiojo etapo ataskaitos ir rekomendacijų, 2013 m., p. 3. <http://www.oecd.org/daf/anti-bribery/FinlandPhase3WrittenFollowUpReportEN.pdf>.

24 2008 m. vienas parlamento narys prisipažino, kad jis sąmoningai pažeidė teisę, nes neatskleidė, kas 2007 m. paaukojo jo rinkimų kampanijai. Dėl šios informacijos kilo politinės diskusijos ir keli kiti parlamento nariai, įskaitant ministrus, prisipažino padarę tą patį. Suomijos partijų finansavimo teisės aktais reikalaujama, kad valstybės politikai atskleistų jų gautų aukų šaltinį, tačiau juose nenumatyta jokių sankcijų to nepadarusiems.

25 GRECO trečiojo vertinimo etapo ataskaita. Antroji Suomijos atitikties reikalavimams ataskaita, 2011 m. [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3\(2011\)13_Finland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/GrecoRC3(2011)13_Finland_EN.pdf).

26 Įstatymas dėl rinkimuose dalyvaujančių kandidatų finansavimo. <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/2009/en20090273.pdf>; Politinių partijų įstatymas, <http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/1969/en19690010.pdf>.

27 *Statens revisionsverks berättelse till riksdagen om tillsynen över valfinansieringen vid kommunalvalet år 2012.* http://www.vtv.fi/files/3507/B15_2013rd_Kommunalvalet_2012_netti.pdf. Nacionalinės audito tarnybos ataskaita Parlamentui dėl 2012 m. prezidento rinkimų stebėjimo, p. 20, 28, http://www.vtv.fi/files/3200/Presidential_election_2012_netti.pdf.

28 <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1994/19940750#L4P18>.

29 <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030304#L4P18>.

ir 36 skirsniuose³⁰ numatytos nuostatos dėl interesų konflikto³¹. Prieš paskyrimą aukšto rango valstybės tarnautojai privalo atskleisti informaciją apie jų dalyvavimą verslo veikloje, turimas įmonių akcijas, šalutinius darbus ir kt.³². Parlamento nariai kiekvienos parlamento kadencijos pradžioje privalo Parlamento kanceliarijai pranešti apie savo interesus (atskleisti išorės ryšius), ir pateikta informacija yra paskelbiama Parlamento interneto svetainėje³³. Tačiau parlamento nariai nėra teisiškai įpareigoti deklaruoti savo turto. Todėl GRECO rekomendavo, kad Suomija nustatytų privalomos atskaitomybės tvarką³⁴. Šiuo metu parlamento narių interesų konfliktų prevencija reglamentuojama pagal Konstitucijos 32 straipsnį. Pasak GRECO, šią taisyklę dėl interesų konflikto būtina išsamiau paaiškinti, kad parlamento nariai geriau suprastų, ką daryti faktinio ir galimo interesų konflikto atveju³⁵.

Pranešimas apie pažeidimus. Suomijoje nėra jokios konkrečios pranešėjų apsaugos. Viešojo ir privačiojo sektorių darbuotojai, kurie sąžiningai ir pagrįstai praneša kompetentingoms institucijoms apie įtariamus pažeidimus, nėra aiškiai apsaugomi nuo diskriminacinių ar drausminių veiksmų. Vietoj to Suomijos institucijos remiasi nuostatomis dėl aukų ir liudytojų ir administracinės ir darbo teisės nuostatomis. Tačiau pagal liudytojų apsaugos nuostatas suteikiama tik riboto lygio apsauga, o pagal darbo teisę iš esmės apsaugoma nuo atleidimo iš darbo, tačiau ji neapima kitų diskriminacijos, kurią gali patirti pranešėjai, rūšių³⁶. Todėl Jungtinių Tautų konvencija prieš korupciją (UNCAC), EBPO, GRECO ir „Transparency International“ skatino Suomiją apsvaistyti galimybę sukurti visapusišką pranešėjų apsaugos sistemą.

Lobistinės veiklos skaidrumas. Suomijoje lobistinė veikla nereglamentuojama. Nėra konkretaus reikalavimo registruoti lobistų ir valstybės tarnautojų ryšius ar apie juos pranešti. Gavęs GRECO rekomendacijas Suomijos parlamentas įsteigė darbo grupę, kad ši parengtų etikos gaires parlamentarams dėl interesų konflikto, be kita ko, susijusias su lobistine veikla.

2. DALYKINĖS SRITYS

Korupcija vietos lygmeniu

Iš tyrimų matyti, kad Suomijoje beveik nėra smulkios korupcijos ir kad piliečiai beveik niekada nesusiduria su prašymais duoti kyši, einamaisiais klausimais bendraudami su viešojo administravimo įstaigomis³⁷. Žemo korupcijos lygio Suomijos viešojo administravimo

30 <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1995/19950365>.

31 GRECO antrasis vertinimo etapas. 2004 m., p. 11

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoEval2\(2003\)3_Finland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoEval2(2003)3_Finland_EN.pdf).

32 GRECO antrasis vertinimo etapas. 2004 m., p. 11.

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoEval2\(2003\)3_Finland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoEval2(2003)3_Finland_EN.pdf).

33 <http://web.eduskunta.fi/Resource.phx/parliament/index.htm>; Taip pat žr. GRECO ketvirtąjį vertinimo etapą. Parlamento narių, teisėjų ir prokurorų korupcijos prevencija. 2013 m., p. 17.

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4\(2012\)6_Finland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4(2012)6_Finland_EN.pdf)

34 GRECO ketvirtasis vertinimo etapas. Parlamento narių, teisėjų ir prokurorų korupcijos prevencija. 2013 m., p. 17.

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4\(2012\)6_Finland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4(2012)6_Finland_EN.pdf).

35 Pagal Suomijos konstitucijos 32 straipsnį „atstovas netenka teisės svarstyti bet kokį su juo asmeniškai susijusį klausimą ar priimti dėl jo sprendimą. Tačiau jis gali dalyvauti diskusijose šiais klausimais Parlamento plenarinėje sesijoje. Be to, atstovas neturi teisės komitete svarstyti klausimą, susijusį su jo oficialių pareigų patikrinimu. Suomijos Konstitucija, 1999 m. birželio 11 d. <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf>. Taip pat žr. GRECO ketvirtąjį vertinimo etapą. Parlamento narių, teisėjų ir prokurorų korupcijos prevencija. 2013 m., p. 13.

[http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4\(2012\)6_Finland_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round4/GrecoEval4(2012)6_Finland_EN.pdf).

36 UNCAC įgyvendinimo peržiūros ataskaita, skirta Suomijai. 2010–2011 m. ciklas.

<http://www.uncaccoalition.org/images/PDF/Full-Report-Finland-English.pdf>.

37 Joutsen, M ir Keränen, J. 2009 m. *Corruption and the prevention of corruption in Finland*. Teisingumo ministerija, p. 22, A. Salminen *et al* (2012 m.). „Transparency International“ Suomijos nacionalinė sąžiningumo sistema. Tyrimas paskelbtas http://www.transparency.org/whatwedo/pub/national_integrity_system_finland.

įstaigose priežastys yra struktūrinės ir sisteminės – šalies viešojo administravimo pagrindai vystėsi ilgą laiką, o kai kuriais atvejais ištikus šimtmečius. Pasak Suomijos valdžios institucijų, gera jų administravimo įstaigų reputacija yra pagrįsta toliau išvardytais principais³⁸.

Geroji patirtis. Geros reputacijos viešasis administravimas

- *Labai gerai suvokiama teisinė valstybė: valstybės tarnautojai ir piliečiai laiko savaime suprantamu dalyku, kad teisės privaloma laikytis;*
- *interesų konfliktų prevencija: yra visuotinis ir besąlygis reikalavimas, kad nė vienas valstybės tarnautojas (ar teisėjas) negali dalyvauti priimant sprendimą, susijusį su jo (ar jo artimų giminaičių ar išlaikomų asmenų) asmeniniais interesais;*
- *kolegialaus sprendimų patvirtinimo sistema: bet kurį sprendimą turi pasirašyti daugiau nei vienas pareigūnas;*
- *administracinės ir teisminės sistemos paprastumas ir skaidrumas: visos šalys, kurios turi su sprendimu susijusių interesų, turi konstitucinę teisę būti išklaustos atitinkamos institucijos, visi administraciniai ir teismų sprendimai turi būti priimami raštu, turi būti aiškiai pateikiami materialiniai ir teisiniai sprendimo motyvai ir apeliacinio skundo teikimo taisyklės;*
- *valstybės tarnautojų darbo viešas tikinimas: bet kuris asmuo bet kada gali paprašyti informacijos apie bet kurį valdžios institucijų dokumentą, nebent teisės aktuose yra nustatyta konkreti išimtis;*
- *išsimokslinimas ir informuotumas apie teisės reikalavimus: piliečiai paprastai yra gerai informuoti apie savo teises ir apie teisę ir reikalauja, kad klausimai būtų sprendžiami tinkamai;*
- *novatoriška e. demokratija: paraiškas ir prašymus valdžios institucijoms galima dideliu mastu teikti internetu;*
- *paprastos ir prieinamos kreipimosi į teismą procedūros tiems, kurie mano, kad jų teisės buvo pažeistos.*

Kelios kyšininkavimo veikos, apie kurias pranešta, buvo smulkios žemo lygio korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos, kai valstybės tarnautojui buvo pasiūlyta nepagrįsta nauda, dažniausiai pinigai, kad jis atsisakytų konkrečios priemonės³⁹. Vis dėlto Nacionalinis tyrimų biuras pastebėjo struktūrinių pokyčių, susijusių su kyšininkavimo veikomis, apie kurias pranešta. Nors pastaraisiais metais smulkių žemo lygio korupcinio pobūdžio nusikalstamų

38 M. Joutsen ir J. Keränen (2009 m.). *Corruption and the prevention of corruption in Finland*. Teisingumo ministerija, p. 7–13.

39 Dažniausiai pranešta apie vadinamąją gatvės korupciją, susijusią su valstybės tarnautoju ir privačiu piliečiu, pavyzdžiui, vairuotoju, kurį sustabdė policijos pareigūnas dėl greičio viršijimo ar neblaivumo ir kuris pasiūlė policijos pareigūnui pinigų, kad jis nenubaustų už pažeidimą. Paprastai tokiais atvejais pasiūlytas kyšis nebuvo priimtas. Leppänen and Muttilainen. 2012 m. Korupcijos nusikaltimai Suomijoje, apie kuriuos pranešta policijai 2007–2010 m. Įtariamų nusikaltimų metodų raidos ir požymių stebėseną, p. 107.
[http://www.poliisiammattikorkeakoulu.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/107A1A652A96D5BBC22579E4004CB35A/\\$file/Raportteja100_web.pdf](http://www.poliisiammattikorkeakoulu.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/107A1A652A96D5BBC22579E4004CB35A/$file/Raportteja100_web.pdf). Taip pat Nacionalinis tyrimų biuras. Korupcijos nusikaltimai.
<http://poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/0A2FDA8FDBE427C1C2257988003B36C7?opendocument>.

veikų skaičius sumažėjo, tačiau padaugėjo kyšininkavimo veikų, apie kurias pranešta, susijusių su aukšto rango politikais ir valstybės tarnautojais⁴⁰.

Atlikta nedaug tyrimų dėl korupcijos Suomijoje, juose nurodyta įsitvirtinusi korupcijos rūšis – „savų“ tinklas⁴¹. 2009 m. ataskaitoje teisingumo ministras „savų“ tinklą apibrėžia kaip tinklą „kuriame vyriausybės ir verslo atstovai, remdamiesi neoficialiais santykiais, keičiasi paslaugomis“⁴². Šie tinklai laikomi problema nacionaliniu lygmeniu, ypač savivaldybių valdžioje, nes dėl jų mažo dydžio tikėtina, kad viešojo sektoriaus sprendimų priėmėjai ir privatusis sektorius užmegs glaudžius ryšius⁴³. Šiuose neoficialiuose tinkluose nebūtinai už paslaugas mokama pinigais, vietoj to tinklo nariai keičiasi paslaugomis, informacija ir kitokia nauda.

Per pastaruosius dešimtmečius viešajame ir privačiajame sektoriuose įvyko esminių pokyčių ir savivaldybės vis daugiau viešųjų paslaugų perdavė savivaldybių valdomoms ir privačioms bendrovėms. Dėl atsakomybės už viešąsias paslaugas perkėlimo iš viešųjų institucijų privačioms bendrovėms reikia dažniau naudoti viešųjų pirkimų procedūras. Tačiau Suomijos Konstitucijoje⁴⁴ nustatyta laisva prieiga prie viešos informacijos taikoma tik viešajam, bet ne privačiajam sektoriui⁴⁵. Dėl įtariamos „savų“ tinklų veiklos, ypač savivaldybėse, ir riboto savivaldybių ir privačių bendrovių sutarčių skaidrumo, sudėtingiau užtikrinti viešąją kontrolę⁴⁶, taip pat sprendimų peržiūros mechanizmas tampa mažiau veiksmingas⁴⁷.

Patraukimas atsakomybėn už korupciją

Nacionalinis tyrimų biuras yra policijos padalinys, veikiantis visoje Suomijos teritorijoje ir atsakingas už sudėtingų organizuotų ir tarptautinių nusikaltimų, įskaitant ekonominius nusikaltimus ir korupciją, tyrimus. Nuo 2007 m. Nacionalinis tyrimų biuras turi kovos su korupcija padalinį, kurio pagrindinė funkcija – nustatyti ekonominius nusikaltimus. Tačiau šiam kovos su korupcija padalinii skirta nedaug išteklių⁴⁸. Praktiškai Nacionaliniame tyrimų biure tėra vienas pareigūnas. Pagrindinė šio asmens funkcija – tvarkyti ir atnaujinti informaciją apie nacionalinę korupcijos padėtį ir padėti nustatyti ir tirti su korupcija susijusius nusikaltimus. Šis asmuo taip pat koordinuoja vyriausybinių įstaigų kovos su korupcija

---

40 Iš 469 korupcijos nusikaltimų Suomijoje, apie kuriuos 2007–2010 m. pranešta policijai, tik 29 tirti atvejai buvo dėl įtariamo kyšininkavimo. Dažniausiai pranešta apie netinkamą lėšų panaudojimą (145 atvejai arba 31 proc.) ir apie netinkamą informacijos panaudojimą dėl finansinių motyvų (90 atvejų arba 19 proc.). Nacionalinis tyrimų biuras. Korupcijos nusikaltimai.

<http://poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/0A2FDA8FDBE427C1C2257988003B36C7?opendocument>.

41 Tyrimų pavyzdžiai: *Centralkriminalpolisens Korruptionsrapport 2008*. RTP 9408/213/07. Projektas 490092. Ataskaita paskelbta [http://www.poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/files/Korruptionsrapport08/\\$file/Korruptionsrapport08.pdf](http://www.poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/files/Korruptionsrapport08/$file/Korruptionsrapport08.pdf); A. Salminen *et al* (2012 m.). „Transparency International“ Suomijos nacionalinė sąžiningumo sistema. Tyrimas paskelbtas http://www.transparency.org/whatwedo/pub/national_integrity_system_finland.

42 Joutsen, M and Keränen, J. *Corruption and the prevention of corruption in Finland*. Teisingumo ministerija. 2009 m., p. 1.

43 „Savų“ tinklas yra gerai žinoma sąvoka Suomijoje ir šių tinklų buvimą galima paaiškinti tuo, kad daugelis savivaldybių yra mažos (galbūt vos 20 000 ar 30 000 gyventojų) ir sprendimus priima mažos ir aktyvios grupės, kurios savivaldybėje gyvena ir dirba daug metų. Todėl nėra neįprasta, kad sprendimų priėmėjai savivaldybėse ir privačiojo sektoriaus atstovai, norintys, kad būtų priimtas sprendimas, pažįsta vieni kitus ir taip pat susitinka ne darbo metu. Joutsen, M ir Keränen, J. *Corruption and the prevention of corruption in Finland*. Teisingumo ministerija. 2009 m., p. 5.

44 Suomijos Konstitucijos 12 straipsnio 2 dalis <http://www.finlex.fi/en/laki/kaannokset/1999/en19990731.pdf>.

45 (1999/621) <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1999/19990621#L3>.

46 Savivaldybių teisės aktuose nėra jokių specialių nuostatų, kuriomis būtų užtikrinamas viešųjų sutarčių su privačiais verslininkams skaidrumas. <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1995/19950365>.

47 J. Peurala (2011 m.). *Assessing the Corruption Prevention Measures and the Bribery Criminalisations in the Finnish Anti-Corruption Framework*. Baudžiamosios teisės ir baudžiamojo proceso departamentas, Helsinkio universitetas, Suomija. *European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice*. p. 319–361, p. 329.

48 Salminen, A, Ikola-Norrbacka, R. ir Mäntysalo, V. (2011) *Kansallinen integriteettijärjestelmä Suomi*. Perusraportti. Vaasa. Vaasan yliopisto, p. 11.

procedūras ir prisideda prie nacionalinio ir tarptautinio kompetentingų institucijų ir suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimo⁴⁹.

Nacionalinis tyrimų biuras nurodė, kad labai nedidelis įtariamų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų skaičius Suomijoje gali reikšti, kad nei viešojo administravimo įstaigose, nei verslo sektoriuje nėra pakankamų stebėsenos ir atskaitomybės mechanizmų. Biuras nurodė, kad šis nedidelis skaičius „taip pat gali reikšti, kad baudžiamojo tyrimo institucijos naudoja netinkamus kovos su korupcijos nusikaltimais ir jų atskleidimo būdus“⁵⁰.

Gavusi GRECO rekomendacijas Teisingumo ministerija sukūrė specialistų tinklą, kuris susitinka kelis kartus per metus, kad aptartų aktualius klausimus ir keistųsi informacija. Tačiau norint nustatyti korupcijos atvejus reikia turėti specialių žinių ir išteklių, o tam tikros nusikalstamumo formos iš esmės lieka nepastebėtos, jeigu nededama pastangų ieškoti įtariamoms, su tokiu nusikalstamumu susijusios veiklos⁵¹.

3. TOLESNI VEIKSMAI

Suomijos kovos su korupcija rezultatai yra vieni geriausių ES. Suomijos piliečiai nesusiduria su korupcija kasdieniame gyvenime. Tačiau yra keletas aukšto lygio korupcijos atvejų, susijusių su vadinamaisiais „savų“ tinklais, kuriuose remiantis neoficialiais ryšiais ir verslininkų, finansuojančių politikų kampanijas, lobistine veikla, buvo keičiamasi paslaugomis.

Daugiau dėmesio reikėtų skirti šiems klausimams:

- reikalauti, kad **savivaldybės ir regionai** viešosiose sutartyse su privačiais verslininkais užtikrintų pakankamą skaidrumo lygį;
- suteikti galių **Nacionalinio tyrimų biuro kovos su korupcija padaliniui** veiksmingai remti su korupcija susijusių nusikaltimų nustatymą ir tyrimą ir koordinuoti vyriausybinių įstaigų kovos su korupcija procedūras.

---

49 UNCAC įgyvendinimo peržiūros ataskaita. Suomija, 2010–2011 m. ciklas, p. 43.

<http://www.uncaccoalition.org/images/PDF/Full-Report-Finland-English.pdf>

50 Nacionalinis tyrimų biuras. Korupcijos nusikaltimai.

<http://poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/0A2FDA8FDBE427C1C2257988003B36C7?opendocument>

51 UNCAC įgyvendinimo peržiūros ataskaita. Suomija, 2010–2011 m. ciklas, p. 43.

<http://www.uncaccoalition.org/images/PDF/Full-Report-Finland-English.pdf>